

tiden kun kunne udlejes saavel til Husmænd som til Inderster paa den Maade, at Fraflytning finder Sted til 1ste Maj, maaske er noget for omfattende, naar den har sin Plads i § 12, som angaar Tjenestehuse, og at den maaske rigtigst skulde have sin Plads i Kapitel II, som angaar Lejehuse. Jeg er bleven gjort opmærksom paa dette, men jeg gør blot denne Bemærkning her i det Haab, at kunne bevæge Formanden for Udvalget til at sammenkalde dette mellem 2den og 3die Behandling, for at det kan overveje, om det ikke var rigtigst at forandre Bestemmelsen lidt, det behøver blot at gøres saaledes, at denne Slutningsbestemmelse i § 12 flyttes over til at blive en Slutningsbestemmelse — jeg tror, det kan blive i § 7 eller § 8. I § 13 staar en Bestemmelse om, at i saadanne Tilfælde, hvor ugifte Arbejdere ere beskæftigede ved industrielle Anlæg paa Landet, skal det være tilladt at forlange af disse, at de skulle fraflytte, samtidig med at Arbejdet ophører, selv om det er Dagleje. Man har ment, at en saadan Bestemmelse var nødvendig for disse industrielle Virksomheders Vedkommende, og tillige ment, at det ikke kunde være uheldigt at træffe en saadan Bestemmelse, naar den blot angik *ugifte* Arbejdere, som jo let vilde kunne finde Bolig andetsteds.

Jeg skal endnu kun tilføje, at saaledes som Forslaget nu foreligger, er det Resultatet af en Overenskomst, og jeg tror at turde sige, at det viser Maadehold paa alle Punkter, og at der ikke er noget som helst udæskende i Forslaget, som det nu foreligger. Jeg udtaler derfor det Haab, at det ikke længere skal vedblive at være et Kampforslag mellem Tingene, jeg anser det ikke for at være noget udmærket Forslag, men dog et Forslag, der bringer nogle gode Bestemmelser for Husmandsstanden uden at gaa nogen som helst Ret for nær; vi have søgt at gøre det saaledes i Form og Indhold, at det er gennemførligt. Det er lempeligt for Godsejerne, samtidig med at det kan være til Nytte for Husmændene. Der er, som jeg har sagt, henimod 30,000 Familier, egentlig 27,000 Familier med Fradrag af de Familier, som bo i Lejehuse med under 2 Skæpper Lands Tilliggende, som dette Forslag vedrører. Alle disse Husmandsfamilier have Anledning til at se hen til dette Forslag med Forventning, hvad de sikkert ogsaa gøre, og det vilde derfor være ønskeligt, om vi endelig kunde naa til et Resultat af disse Forhandlinger, som have været fortsatte i ke saa lidt over en Menneskealder. Det

har været Udvalgets Ønske at arbejde hen til, at der ikke alene kunde finde en Overenskomst Sted inden for Udvalget selv, men at der ogsaa kunde fremkomme et gennemførligt Forslag, og jeg haaber, at vi her ere naaede saa vidt, at der kan komme en virkelig Forhandling i Gang imellem Tingene, og at den vil kunne føre til et Resultat. Hermed skal jeg tillade mig at anbefale dette Lovforslag.

Reventlow: Som det blev udtalt af den meget ærede Ordfører, og som det ogsaa fremgaar af Betænkningen, har der i Udvalget været Enighed om dette Forslag. Vi have alle sluttet os om Indstillingen. Jeg har dog paa et enkelt Punkt haft nogen Betænknelighed ved at gaa med der til, og det er med Hensyn til § 1, den Paragraf, som vedrører Fæstehuse. Det forekommer mig at se ret underligt ud, at man netop i vor Tid, hvor alt gaar ud paa at skabe saa megen Frihed som muligt, og hvor man netop med Hensyn til Jorden i de sidste halvhundrede Aar har søgt at løsne Baandene saa meget som muligt, nu gaar hen og lægger en ny Servitut paa denne, lægger Fæstetvang paa Jord, som ikke tidligere har været den undergIVEN. Jeg har, som sagt, haft Betænkneligheder herved, baade af Hensyn til Ejeren og af Hensyn til Brugeren. Det er jo ikke et saa ganske lille Baand, der lægges paa Jorden, og det har ikke saa lidt Betydning for Ejeren, det vil kunne faa økonomisk Betydning for ham, og det vil kunne have en hemmende Virkning med Hensyn til de Planer, som han maatte have til Arondering og Ordning i det hele af Forholdene. Men da Loven jo kun gælder de Fæstehuse, som ere fæstede ud for Øjeblikket og altid have været fæstede ud — der er jo her i Landet kun et Antal af mellem 5 og 6,000 af den Slags, saa vidt jeg husker —, og da der i Slutningen af Paragraffen er kommen en Ventilbestemmelse, som gør det muligt for Ejeren af Husene at komme noget uden om ved at flytte Fæstet fra det ene Sted til det andet, har jeg ment ikke af denne Grund at burde modsætte mig denne Bestemmelse.

Ogsaa af Hensyn til Brugeren — jeg mener den tiltrædende Bruger — har jeg haft nogen Betænknelighed. Det er jo saaledes, at til at skaffe sig et Ejendomshus hører der ikke saa faa Penge, til at skaffe sig et Fæstehus hører der ogsaa Penge, om end ikke saa mange, men til at skaffe sig et Lejehus behøves der ingen. En Mand kan gaa ind til et Lejehus med om-